

KATEDRA
BLÍZKÉHO VÝCHODU
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

Oponentský posudek na závěrečnou studentskou práci

Název práce: Festival umění v Šírázu (1967–1977) perspektivou historické paměti

Typ práce: bakalářská

Autor práce: Veronika Macková

Autor posudku: Zuzana Kříhová

	Hodnocení ¹
Badatelská otázka/hypotéza	velmi dobře
Způsob práce/metodologie	výborně
Naplnění zadání	velmi dobře
Práce s prameny a odbornou literaturou	velmi dobře
Stylistická úroveň a struktura práce	velmi dobře
Formální náležitosti (jazyková správnost, citace, odkazy, bibliografie)	velmi dobře

Slovní hodnocení:

Ambiciózně pojatá práce se zabývá fenoménem Festivalu umění v Šírázu konaném v předrevolučním Íránu v letech 1967-77. Tento festival, sponzorovaný a organizovaný královskou rodinou Pahlaví pod záštitou královny Farah, se měl stát jakousi výstavní skříní velkolepých plánů dynastie směřující ke společenské i kulturní modernizaci Íránu; hostil řadu významných světových osobností i íránských umělců a získal si věhlas a uznání v zahraničí, zároveň ale podnítil kritiku z řad domácích umělecké i laické veřejnosti a stal se do určité míry kulturní rozbuškou předrevolučního dění. Nejednoznačný náhled na festival i snaha vyrovnat se s mnohými kontroverzemi přetrvává až do dnešních dnů. Před bakalantkou tedy spočíval náročný úkol zpracovat téma obtížně uchopitelné, zorientovat se v obsahovém i dramaturgickém pojetí festivalu, obsáhnout recepci a interpretaci festivalového dění v dobovém společenském a politickém kontextu, jakož i z pohledu současné exilové kritiky. Po přečtení práce lze konstatovat, že se úkolu zmocnila velmi dobře a představila festival v mnohovrstevnatě pestré škále.

Základní východisko práce představuje festival polarizovaný odlišnou hodnototvornou optikou dvou íránských teoretiků umění a kurátorů žijících mimo Írán, Valího

KATEDRA
BLÍZKÉHO VÝCHODU
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

Mahloudžího a Elhám Rahmatí, jejichž pozice autorka představuje částečně v úvodu i v empirické části práce. Badatelská otázka je do značné míry vystavěna právě na této vzájemné konfrontaci, tedy zda lze festivalové umělecké dění v podobě, jaká byla představena divákům, oddělit od tehdejšího socio-politického dění či nikoliv a zda lze hovořit o jakémisi autonomním uměleckém prostoru (Mahloudží). Výzkumná otázka na s. 8 trpí ne zcela srozumitelným obsahem („utopicky ideální místo multi- a mezikulturní výměny“) a v závěru irelevantním dodatkem (vztahování se k I.R.I.), pokračuje pak na s. 10, kde se odvolává na Mahloudžího, v kurzívě, ale bez citace, originál nelze tedy dohledat: „Kladenou otázkou je, zda můžeme uměleckou tvorbu oddělit od sociokulturního kontextu ve smyslu univerzalizmu navrhovaného Mahlouljim, tj. „*mimo konvenční systémy umělecké produkce a politická dogmata*“, nebo zda neoddělitelně souvisí se společenskou situací v pořádací zemi, jak nabízí ze svého úhlu pohledu Rahmatí.“ Z pozice takto formulované otázky bych očekávala zevrubnější vhled do Mahloudžího argumentace (např. zde zmiňovaného univerzalizmu). Kpt. 9.1 sice jeho východisko představuje, ale jednak až v samém závěru práce a spíše jen obecně.

Metodologie práce spočívá v několika postupech, které se podařilo vzájemně propojit a zde lze bakalantku jednoznačně pochválit za dobrou orientaci ve složitých sociovědních kategoriích a konceptech, které ve své práci prezentuje a většinou úspěšně aplikuje. Opírá se především o kontextualizaci festivalu, tedy podrobné představení společenského a politického vývoje Íránu od 50. let 20. stol. až do islámské revoluce r. 1979, dále koncept historické a kolektivní paměti, představený v teoretických kapitolách a následně uplatněný v empirické části práce (při analýze přesahů kulturních představení). Metodologie je představena v úvodu a pak opět až v analytické části práce na s. 23. Zde jsou též uváděny zásadní poznatky k ideovému i identitárnímu podhoubí festivalu, ovšem bez citace, nelze tedy určit, na základě průzkumu jakých pramenů/sekundární literatury bakalantka k těmto tvrzením dospěla: „Samotný festival byl totiž zamýšlen jako nástroj k vytváření kolektivní paměti modernizujícího se Íránu 60. a 70. let minulého století. Specificky rámoval starší vrstvy íránské kultury a předkládal nový narativ státní identity, s nímž vstupoval do mezinárodního společenství. Po zrušení festivalu se událost stala jedním z rámců pro (pře)hodnocení společenských událostí před rokem 1979.“

Navzdory zjevné snaze důsledně propojovat teoretické a empirické poznatky, což se bakalantce jinak ve značné části práce daří velmi dobře, dochází v některých kapitolách k argumentační rozporuplnosti, respektive nemožnosti si tvrzení ověřit. Například v kpt. **5.1. Paradoxy konstruovaného nacionalismu na příkladu inscenování ta'zií** sice bakalantka správně představuje nacionalistické koncepty Pahlaví a cituje zejména Meir Litvaka, následná souvislost mezi uváděním ta'zií na festivalu a nacionalistickou politikou státu (s. 26) vyznívá ale již jako spekulace. Taktéž v kpt. **5.2. Alegorická kritika nacionalismu v inscenaci Město příběhů**, představení tak jak je zde popsáno, působí nikoliv jako kritika nacionalismu, ale jako reflexe krize identity, neztotožnění se s vnucovanou identitou, založenou na nekritickém přejímání cizích (západních) vlivů. Rovněž lze jen stěží souhlasit s argumentem údajného paradoxu tolerance vládních cenzorů vůči hře kritizující tuto krizi identity; jedná-li se o alegorickou satirickou bajku

**KATEDRA
BLÍZKÉHO VÝCHODU**
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

s jinotajným jazykem, jde naopak o autorskou snahu cenzurní opatření obejít a promlouvat k obecenstvu symbolickým a konspiračním jazykem, což ale nelze směřovat s otevřenou kritikou režimu.

Co se týče práce s prameny a sekundární literaturou, bakalantka vychází pouze s anglojazyčných zdrojů, což sama podrobuje kritice, že může vést k určitému zkreslení. K doplnění četby zejména pramenné povahy v perštině doporučuji publikaci Džašn-e honar-e Šíráz be revájat-e asnád-e SAVAK (Tehran: Center for Research of Historical Documents, 2003), která vychází z dokumentů SAVAKu. Bakalantka cituje hojně zejména v poznámkách pod čarou, nicméně měla by se zaměřit na důslednější uvádění citací v případě závažných tvrzení, jichž je v práci celá řada, jsou ovšem bez citace sporné (např. na s. 8 „Jakkoli jsou dodnes íránské filmy oceňovaným „vývozním artiklem“ na festivaly do Cannes, Benátek, nebo na Berlinále“; „Jakkoli byl parlament formálním nástrojem reprezentace občanů, v praxi politickou participaci neumožňoval, neboť výsledky voleb byly falšovány a přístup do aktivní politiky byl kontrolován“ (s. 18). Některé informace jsou správně citovány, nicméně jsou chybné v originálním znění, např. tvrzení E. Abrahamiana „v souvislosti s Íránem se poprvé objevil termín „odliv mozků“.

Struktura práce – do s. 13 není text zalomen do bloku, pak zalomen až do s. 35, od kdy opět zprava nezalomeno. V úvodu chybí poznámka k transkripci, zmiňovaná stručná poznámka transkripce dle české fonetické výslovnosti je nedostatečná a bakalantka navíc tato pravidla v práci soustavně nedodrжуje, perská jména jsou velmi často přepisována chybně (Túdeh (Túdeh), Mahlouji (Mahloudží), Reza i Réza (Rezá), Kodžasteha (Chodžasteho), Kom (Qom), Bijan (Bížan), Sa'di (Sá'dí) a řada dalších.

V závěru práce sice nedochází k jasnému shrnutí a rozvedení dílčích závěrů kapitol, nicméně bakalantka vhodně rámcuje celkové klima a přesahy festivalu a propojuje též některá argumentační východiska Mahdloudžího a Rahmatí. Jednoznačnou odpověď na výchozí otázku v závěru nenajdeme, autorka se spíše odklání k jinak zajímavé paralele k našemu kulturnímu prostředí, nicméně nelze říci, že by toto bylo na škodu práce. Odpověď nespočívá v polarizovaném přimknutí se k té či oné diskutující pozici, nýbrž ve snaze porozumět celkovému klimatu země i východiskům jednotlivých aktérů, jejichž motivace mohla být velmi různorodá. Slovy autorky práce: „Každý aktér si v událostech festivalu hledal to, co podporovalo jeho způsob myšlení, politickou i kulturní orientaci a směřování – a tím pádem zapadá do jeho kolektivní a dějinné paměti.“

Práci považuji za velmi zdařilou, podnětnou a inspirativní pro další badatele.

Celkové hodnocení:

**KATEDRA
BLÍZKÉHO VÝCHODU**
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.²

Otázky k rozpravě:

V práci používáte antropologický termín „vynalézání tradic“ – jak byste tento koncept vysvětlila a zasadila do kontextu festivalu?

V Praze dne 30. 1. 2023

.....
podpis